

Spelen, Sporten en Bewegen in Woerden

Visie en Doelen 2015-2024

gemeente
WOERDEN

Woerden, hoofdstad van het *Groene Hart*

Inhoud

Voorwoord	3
Leeswijzer	4
1. Aanleiding en terugblik	5
2. Visie	6
3. Trends en ontwikkelingen	7
4. Strategie & rol gemeente en gemeenschap	9
5. Doelen	10
6. Sportoverleg	18
7. Financiën	19
8. Planning	21

Voorwoord

Alle inwoners kunnen spelen, sporten en bewegen in Woerden!

Als wethouder Sport ben ik trots op dit visiedocument dat voor u ligt. Een nieuwe visie en daaraan gekoppelde doelen, die volgt op de beleidsbrief Sport 2012 - 2014 en die een goede basis vormt om de komende jaren volop door te groeien. Want of u nu speelt, sport of beweegt voor uw plezier of om prestaties te leveren: daar moet wel voor iedereen ruimte voor zijn.

Met deze visie en bijbehorende doelen wordt het belang en de samenhang van spelen, sporten en bewegen onderstreept. Het gaat daarbij altijd om actief in beweging komen en het is voor veel mensen een plezierige manier om hun vrije tijd door te brengen. Mensen ervaren een gevoel van vrijheid en worden uitgedaagd om hun grenzen te verleggen. Door spelen, sporten en bewegen ontmoeten mensen elkaar. Want het heeft een sociale functie, het brengt mensen bij elkaar en bindt een vereniging met haar omgeving. Het is ook van belang voor de profilering van Woerden. Niet alleen door alle sportverenigingen en andere organisaties, maar ook door middel van de grote evenementen. Denk hierbij aan de Nacht van Woerden, de Triathlon, de Singelloop en uiteraard de vele bijzondere sporttoernooien.

Regelmatig spelen, sporten en bewegen vergroot de gezondheid en het welzijn. Het bevordert samenwerking, stelt normen en waarden, biedt mogelijkheden om te leren en ontdekken en voor participatie en integratie. Als wethouder wil ik graag het spelen, sporten en bewegen in onze gemeente uitbreiden. Zo wil ik ook de openbare ruimte hier meer bij betrekken. Een ambitie waarvan uiteindelijk niet alleen de inwoners, sportverenigingen en bedrijven uit Woerden, maar ook bezoekers uit de regio de vruchten plukken. De afgelopen jaren zijn de sportverenigingen in staat geweest om een goed sportief aanbod te blijven aanbieden, ondanks de lagere gemeentelijke bijdrage. Ik wil de verenigingen graag ondersteunen om dit te kunnen blijven doen.

Ik wil daarbij niet voorbij gaan aan de mensen die zich, veelal belangeloos, inzetten om het spelen, sporten en bewegen in Woerden mogelijk te maken. Zij vormen een krachtige samenleving van waaruit veel waardevolle initiatieven komen. Daarnaast wil ik iedereen bedanken die heeft meegedacht over deze nieuwe visie en doelen, zoals het Sportoverleg, de WMO-raad / Participatieraad, Welzijn Woerden en de deelnemers aan het Sportcafé. Hiermee worden het onze visie en onze doelen, die we samen gaan uitvoeren.

Margot Stolk
Wethouder Sport

Leeswijzer

Dit visiedocument is als volgt opgebouwd: in hoofdstuk 1 leest u de aanleiding en volgt een korte terugblik. In het eerste hoofdstuk wordt ook stil gestaan bij het proces van de totstandkoming van deze visie. In hoofdstuk 2 kunt u de nieuwe visie lezen. In hoofdstuk 3 komen trends en ontwikkelingen zowel positieve als negatieve aan de orde, die de visie en de doelen beïnvloeden. Daarnaast worden de sterktes en de zwaktes van het huidige sportbeleid geschetst, die van invloed zijn op de keuze voor bepaalde doelen. In hoofdstuk 4 wordt ingegaan op de strategie & rol van de gemeente en de gemeenschap. In hoofdstuk 5 leest u de doelen die aan deze visie gekoppeld zijn en die bepaald zijn aan de hand van de trends en ontwikkelingen. Deze doelen worden in hoofdstuk 5 voorzien van een toelichting en acties. Daarna komt in hoofdstuk 6 de rol van het Sportoverleg aan de orde. In hoofdstuk 7 kunt u financiële informatie vinden. Tenslotte komen in hoofdstuk 8 de planning en de uitwerking van de doelen in deelplannen aan bod.

1. Aanleiding en terugblik

Aanleiding

In het coalitieakkoord 2014 – 2018 “Samen werken aan het Woerden van morgen” is opgenomen dat het college met een geactualiseerde sportnota komt waarin het ingezette beleid wordt voortgezet. Het college heeft in zijn collegeprogramma 2014 – 2018 “Het Woerden van morgen: samen denken, samen doen” daaraan toegevoegd dat het uitgangspunt daarbij is dat alle inwoners moeten kunnen spelen, sporten en bewegen ongeacht leeftijd, beperkingen of (financiële) achtergrond. Participatie van de jeugd heeft de specifieke aandacht van het college.

Terugblik

In 2012 heeft de gemeenteraad de Beleidsoverwegingen van het Sportoverleg en de reactie van het college op deze Beleidsoverwegingen “Samen Sterk in Sport” voor de periode 2012 – 2014 vastgesteld. In dit sport- en beweegbeleid lag de nadruk op sporten en bewegen. In deze nieuwe visie staan niet alleen sporten en bewegen centraal, maar ook (buiten-)spelen.

In de afgelopen periode zijn met name op het gebied van sportaccommodaties, zowel binnen als buiten, stappen gezet op het gebied van efficiënter en goedkoper beheer en harmonisatie van tarieven en afspraken. Deze nieuwe visie richt zich vooral op sportstimulering en het beter benutten van de openbare ruimte als “sportaccommodatie van de toekomst”.

Proces

Deze visie en doelen zijn in nauw overleg met het Sportoverleg tot stand gekomen. Een klankbordgroep vanuit het Sportoverleg heeft tijdens het hele proces meegedacht en input geleverd. In september 2014 is het college tijdens een themabijeenkomst geïnformeerd. Op 8 december 2014 heeft er een Sportcafé plaatsgevonden, waarbij alle sport- en beweegorganisaties en alle inwoners van Woerden waren uitgenodigd*. Op 15 januari 2015 heeft een interactieve bijeenkomst met de gemeenteraad plaatsgevonden.

*) Verslag Sportcafé 8 december 2014, terugkoppeling 1ste en 2de ronde (15i.01772) en Informatie behoeftekaarten (15i.01771)

2. Visie

In de periode 2012 – 2014 was de visie als volgt: “De gemeente Woerden is een gemeente waarin inwoners, ongeacht leeftijd, beperkingen en (financiële) achtergrond kunnen sporten en bewegen.

In het nieuwe collegeprogramma staat de inwoner centraal. Het college wil inwoners aanspreken op hun eigen mogelijkheden en verantwoordelijkheden. Dat leidt tot onderstaande visie:

Alle inwoners kunnen ongeacht hun leeftijd, beperkingen en (financiële) achtergrond spelen, sporten en bewegen in de gemeente Woerden.

Deze visie wordt vastgesteld voor een periode van 10 jaar (2015 – 2024). Daarbij staat steeds het actief spelen, sporten en bewegen centraal. De doelen die voortvloeien uit deze visie en die beïnvloed worden door een aantal trends en ontwikkelingen, worden vastgesteld voor een periode van 5 jaar (2015 – 2020). Tussentijds zal er een evaluatie plaatsvinden. Naar aanleiding daarvan zal bekeken worden of de doelen moeten worden bijgesteld. In het volgende hoofdstuk wordt eerst ingegaan op de maatschappelijke trends en ontwikkelingen van de afgelopen jaren.

3. Trends en ontwikkelingen

De visie wordt beïnvloed door maatschappelijke ontwikkelingen die in sommige opzichten gunstig en in andere minder gunstig voor spelen, sporten en bewegen waren.¹

Positieve ontwikkelingen

- De aandacht voor gezond leven en bewegen blijft onverminderd groot. Dat betekent een positieve stimulans voor sportbeoefening in het algemeen.
- Sportief bewegen en recreëren worden steeds populairder. Het belang van de openbare ruimte voor spelen, sporten en bewegen neemt toe. De openbare ruimte is de belangrijkste en sterkst groeiende sportvoorziening. Fietsen, wandelen en hardlopen behoren tot de populairste vormen van sportbeoefening. Voldoende, geschikte, nabije en veilig te bereiken ruimte is doorslaggevend voor deelname aan sporten en bewegen. Sportief recreëren is vooral aantrekkelijk in een groene/natuurlijke omgeving. Bijvoorbeeld freerunnen of fitness toestellen in de openbare ruimte.
- Ontwikkelingen als individualisering, toenemende diversiteit en mobiliteit, de 24-uurseconomie en nieuwe vormen van communicatie zorgen ervoor dat maatschappelijke verbanden in buurten en wijken 'lossier' en buurt-/wijkoverstijgend worden. Dat betekent dat sport- en andere activiteiten steeds meer in ongeorganiseerd verband en lang niet altijd binnen de 'eigen' wijk plaatsvinden.
- Het opleidingsniveau van de Nederlandse bevolking groeit nog steeds en hoger opgeleiden nemen vaker deel aan sport.

- Het is de verwachting dat kinderen van de tweede generatie niet-westerse ouders meer gaan sporten. Die ouders zijn namelijk opgegroeid in de Nederlandse (sport)cultuur en brengen dit ook op hun kinderen over.

Negatieve ontwikkelingen

- Vergrijzing: leeftijd hangt omgekeerd samen met sportdeelname; kinderen sporten vrijwel allemaal, ouderen doen minder vaak aan sport.
  - Veel sportactiviteiten vinden in gezinsverband plaats. Dat geldt vooral voor wandelen en fietsen. De toename van het aantal eenpersoonshuishoudens kan een negatief effect op de sportdeelname hebben. Toenemend gebruik van communicatiemiddelen kan dit effect wellicht verkleinen.
  - De arbeidsparticipatie is niet gegroeid. De 25-65-jarigen met betaald werk doen vaker aan sport en bewegen dan arbeidsongeschikten of werklozen.
  - Economische teruggang in het algemeen.
  - Het aantal huishoudens dat minder te besteden heeft, is toegenomen en mensen met hogere inkomens nemen vaker aan sport deel dan mensen met lagere inkomens. Mensen moeten keuzes maken en zijn vaak nog maar lid van één sportvereniging.
  - Meer vrije tijd, maar er wordt meer tijd besteed aan media (tv, computer).
- Nederlanders hechten veel waarde aan een goede gezondheid, maar de ontwikkelingen op diverse leefstijlkenmerken, zoals overgewicht, roken en alcoholgebruik, laten – met uitzondering van roken – nog geen verbetering zien.
  - Veiligheid in de sport is een thema dat vooral na een geweldsincident veel media aandacht krijgt.

¹ Dit hoofdstuk is gebaseerd op de Rapportage Sport 2014 van het Sociaal en Cultureel Planbureau, hoofdstuk 2 Maatschappelijke ontwikkelingen.

Sterktes

- Er wordt in Woerden al heel veel gesport met name door de jeugd. Van de 9- tot 12- jarigen voldoet 91% aan de Nederlandse Norm Gezond Bewegen (NNGB)² (ter vergelijking GGD regio Utrecht 90%). Van de 13- tot 17 jarigen voldoet 67% aan de NNGB (ter vergelijking GGD regio Utrecht 72%). Van de 19- tot 65-jarigen voldoet 59% aan de NNGB (ter vergelijking GGD regio Utrecht 57%).
- 29% van de vrijwilligers in Woerden is actief in de sector sport en recreatie.³
- Zowel binnen- als buitensportaccommodaties worden onder de kostprijs aangeboden om te stimuleren dat er zo veel mogelijk gesport kan worden, daarnaast wordt lokale menskracht (combinatiefunctionarissen en buurtsportcoaches) ingezet om bepaalde doelgroepen bij elkaar te brengen en te stimuleren om (meer) te gaan sporten.
- Sporten is daarbij een doel op zich, maar daarnaast wordt sport ook ingezet als middel in het kader van fysieke en mentale gezondheid, sociale cohesie, participatie en sociale en fysieke veiligheid. Gezien alle ontwikkelingen in het sociale domein kan sport daar zeker ook een bijdrage aan leveren.
- Het is van belang om samen met alle betrokken partijen de voorwaarden te scheppen om inwoners meer te kunnen laten spelen, sporten en bewegen. Het maatschappelijk initiatief WoerdenSport, dat per 1 juli 2015 het beheer en de exploitatie van beide zwembaden gaat overnemen is daarvan een uitstekend voorbeeld.

Zwaktes

- Uit landelijk onderzoek blijkt dat achterstand in sport blijft bij ouderen, lager opgeleiden, mensen met een slechtere gezondheid en bij inwoners uit buurten met een matige leefbaarheid. De leefbaarheid wordt bepaald aan de hand van zowel de fysieke verschijningsvorm van de buurt (hoe ziet de woonomgeving eruit en wat is wel of niet aanwezig aan woningen, gebouwen, publieke ruimte en voorzieningen) als de sociale context (de sociaal-economische bevolkingsamenstelling (bv. inkomen, opleidingsniveau en werkloosheid) en sociale samenhang, veiligheid en overlast).
- Het huidige accommodatieaanbod kan nog efficiënter en effectiever ingezet worden.
- De effectiviteit van de inzet van financiële middelen door de gemeente is niet altijd optimaal.
- Verenigingen worden geconfronteerd met een aantal veranderingen:
  - o In de financiële huishouding (minder overheidssteun, hogere tarieven betalen, daling sponsorinkomsten, ledenaantallen onder druk);
  - o In verenigingsgevoel (vrijwilligerswerk meer ongebonden en tijdelijk karakter, tekort aan vrijwilligers en kader, sport consumeren, toename ongeorganiseerd sporten en bewegen);
  - o In de vraag naar sport (als gevolg van trends, demografische en sociaal-culturele veranderingen);
  - o In visie op sport en bewegen (van doel naar middel);

- o Daarnaast hebben verenigingen te maken met een toenemende aanscherping van wet- en regelgeving, bijvoorbeeld met betrekking tot alcoholgebruik. Bovenstaande veranderingen zijn allemaal van invloed op de bedrijfsvoering van verenigingen en maken het besturen van verenigingen complexer.

² Nederlandse Norm Gezond Bewegen. Cijfers uit de GGD Atlas. De norm verschilt per leeftijdsgroep: 1) Jeugd (t/m 18 jaar): dagelijks een uur matig intensieve lichamelijke activiteit, waarbij de activiteiten minimaal twee maal per week gericht zijn op het verbeteren of handhaven van lichamelijke fitheid. 2) Volwassenen: een half uur matig intensieve lichamelijke activiteit op tenminste 5, maar bij voorkeur alle dagen van de week.

³ Monitor lokale kracht gemeente Woerden, Nulmeting maart 2014, Rob Gilsing

4. Strategie & rol gemeente en gemeenschap

Strategie gemeente

Spelen, sporten en bewegen zijn thema's met een grote impact op de samenleving. Ze zijn dan ook van groot belang voor de samenleving. Gezien de visie en de geschetste trends en ontwikkelingen in hoofdstuk 3 blijft de gemeente haar rol nemen om het mogelijk te maken dat sportstimulering plaatsvindt en dat de sportinfrastructuur intact blijft door de inzet van geld en menskracht. Dat betekent voortzetting van het huidige beleid. Daarnaast worden het beter benutten van de openbare ruimte als "sportaccommodatie van de toekomst" en het faciliteren van sportinitiatieven belangrijke doelen.

Rol gemeente en gemeenschap

De gemeente verbindt, faciliteert en stimuleert diverse partijen in de samenleving. De gemeente initieert op beperkte schaal, namelijk vooral daar waar voorkomen moet worden dat mensen niet (meer) kunnen meedoen. Inwoners en verenigingen worden aangesproken op hun eigen mogelijkheden en verantwoordelijkheden. Het beleid van de gemeente Woerden is in sterke mate gericht op het versterken van de eigen kracht van burgers. Een sterke samenleving is in staat om een bijdrage te leveren door hulp aan burens en familie, vrijwillige inzet en eigen initiatief. Op die manier zouden bijvoorbeeld sportverenigingen een belangrijke rol kunnen vervullen.

5. Doelen

In dit hoofdstuk leest u de 6 doelen, die aan de hand van de visie en de eerder geschetste trends en ontwikkelingen zijn bepaald.

De visie voor de periode 2015-2024 is:

Alle inwoners kunnen ongeacht hun leeftijd, beperkingen en (financiële) achtergrond spelen, sporten en bewegen in de gemeente Woerden.

De 6 daaraan gekoppelde doelen voor de periode 2015-2020 zijn:

1. In 2020 is het aantal Woerdenaren dat voldoet aan de Nederlandse Norm Gezond Bewegen (NNGB) minimaal stabiel ten opzichte van 2012 en ligt boven het gemiddelde in de regio. Het gaat daarbij om het bevorderen van spelen, sporten en bewegen, in het bijzonder bij de volgende doelgroepen:
  1. Jeugd 4-18 jaar
  2. Ouderen 65+ jaar
  3. Mensen met een beperking
  4. Mensen met een lage SES (Sociaal Economische Status)
2. De openbare ruimte zo inrichten dat het groeiend aantal gebruikers daarvan wordt uitgedaagd om meer (sportief) in beweging te komen.
3. Minimaal handhaven van het huidige aanbod aan accommodaties en voorzieningen.
4. Bevorderen van de toekomstbestendigheid van sportverenigingen.
5. Bevorderen van een sociaal en fysiek veilig sportklimaat.
6. Faciliteren van sportinitiatieven.

Deze doelen worden in dit hoofdstuk voorzien van een toelichting en acties.

Doel 1

In 2020 is het aantal Woerdenaren dat voldoet aan de Nederlandse Norm Gezond Bewegen (NNGB)* minimaal stabiel ten opzichte van 2012 en ligt boven het gemiddelde in de regio. Het gaat daarbij om het bevorderen van spelen, sporten en bewegen in het bijzonder bij de volgende doelgroepen:

1. Jeugd 4-18 jaar
2. Ouderen 65+ jaar
3. Mensen met een beperking
4. Mensen met een lage SES (Sociaal Economische Status)

* Nederlandse Norm Gezond Bewegen (NNGB). De norm verschilt per leeftijdsgroep:

- 1) Jeugd (t/m 18 jaar): dagelijks een uur matig intensieve lichamelijke activiteit, waarbij de activiteiten minimaal twee maal per week gericht zijn op het verbeteren of handhaven van lichamelijke fitheid.
- 2) Volwassenen: een half uur matig intensieve lichamelijke activiteit op tenminste 5, maar bij voorkeur alle dagen van de week.

Toelichting

- Meer Woerdenaren gaan spelen, sporten en bewegen, vanuit het besef dat dit een positieve bijdrage levert aan de kwaliteit van leven. Daarbij staat steeds het actief spelen, sporten en bewegen centraal.
- De gemeente hecht veel waarde aan spelen, sporten en bewegen als basis voor een gezonde en actieve leefstijl.
- Sport is al lang niet meer uitsluitend een doel op zich. Het is ook een middel om andere doelen te bereiken, die onder andere te maken hebben met fysieke en mentale gezondheid, sociale cohesie, participatie en veiligheid.
- Door in te zetten op jeugd wordt bij de Woerdense kinderen de basis gelegd voor een leven lang sporten. Jong geleerd is oud gedaan!
- Uit landelijk onderzoek* blijkt dat er een achterstand in sport blijft bij ouderen, lager opgeleiden, mensen met slechtere gezondheid en bij inwoners uit buurten met een matige leefbaarheid. Leeftijd, opleidingsniveau en gezondheid blijven belangrijke factoren in relatie tot sportdeelname.

*Rapportage Sport 2014 van het Sociaal en Cultureel Planbureau

Acties

- De gemeente legt verbindingen en benut kansen door het verstevigen van de interne samenwerking (onder andere met Sociaal Domein, Jeugd, Wmo, Welzijn, Gezondheid, Realisatie & Beheer, Ruimte) en de externe samenwerking (onder andere met Welzijn Woerden, GGD, zorgverzekeraars, bedrijven).
- Met lokale menskracht (combinatiefunctionarissen en buurtsportcoaches) sportverenigingen versterken en verbindingen leggen tussen sport en buurt, school, naschoolse opvang, zorg en welzijn. Maar ook verbindingen tussen sportverenigingen, andere sportaanbieders en locaties waar behoefte is aan speel-, sport- en beweegaanbod, ook in de openbare ruimte.
- Combinatiefunctionarissen en buurtsportcoaches werken samen met verschillende partners in beweegteams.
- Inzet van combinatiefunctionarissen en buurtsportcoaches (totaal 9,4 fte's)⁴:
  - o 6,3 fte's combinatiefunctionarissen: gericht op jeugd
  - o 3,1 fte's buurtsportcoaches: gericht op overige doelgroepen en op verenigingsondersteuning
- De inzet is daar waar dat nodig is. Ondersteuning wordt ingezet op de plekken waar de doelgroepen bereikt kunnen worden. Hiervoor zal monitoring worden ingezet.
- Publiek-private samenwerking ondersteunen, bijvoorbeeld met zorgverzekeraars.
- Spelen, sporten en bewegen worden zichtbaarder gemaakt, zodat inwoners worden uitgedaagd om in beweging te komen. Combinatiefunctionarissen en buurtsportcoaches hebben hier een belangrijke rol in.

⁴ Verdeling combinatiefunctionarissen/buurtsportcoaches: aanvankelijk moest vanuit de Regeling ingezet worden op jeugd. In totaal 6,3 fte. In de praktijk is gebleken dat dit voldoende is. Toen de Regeling werd uitgebreid naar meer doelgroepen is besloten de buurtsportcoaches in te zetten voor andere doelgroepen (collegebesluit 12A.00426).

Doel 2

De openbare ruimte zo inrichten dat het groeiend aantal gebruikers daarvan wordt uitgedaagd om meer (sportief) in beweging te komen

Toelichting

- Groei in de sport- en beweegdeelname is voor een zeer groot deel te realiseren via (on) georganiseerde sportbeoefening. Een goed voorzieningennetwerk in de openbare ruimte is hierbij onmisbaar.
- Het accent komt te liggen op het inrichten van een speel-, sport- en beweegvriendelijke (woon)omgeving. Er moet samenhang en afstemming zijn tussen bijvoorbeeld de recreatieve voorzieningen, de sportparken en de openbare sport- en speelvoorzieningen.

Acties

- Sport- en speelvoorzieningen zijn voor iedereen bereikbaar. Het accent ligt op de inrichting en het beheer van een “gezonde leefomgeving”. Dit is een type leefomgeving, die uitnodigt om bijvoorbeeld lekker te spelen, sporten, bewegen en relaxen. In het Groenblauw omgevingsplan 2014-2023 (13i.05295) zijn deze gezonde leefomgevingen aangewezen.
- Voor iedereen van 0 tot 100 jaar wordt de openbare ruimte zodanig ingericht en beheerd dat deze uitnodigt om in beweging te komen.
- De mogelijkheid om één grote speeltuin op een centrale plek in de gemeente te realiseren wordt onderzocht.
- Daarnaast blijven kleinschalige sport- en/of speelvoorzieningen bestaan:
  - Binnen de kernen kunnen kinderen van 0 tot en met 5 jaar binnen een straal van maximaal 400 meter van hun huis op een veilige manier naar een veilige speelplek. Er is ook ruimte voor ouders om elkaar te ontmoeten.
  - Voor kinderen van 6 tot en met 11 jaar zal er in de toekomst minder afgebakende speelruimte zijn, maar meer aandacht voor spelen in een natuurlijke, gezonde en groene leefomgeving. Speelplekken die op dit moment zijn ingericht voor deze doelgroep kunnen, wanneer deze aan vervanging toe zijn, meer multifunctioneel, dat wil zeggen geschikt voor meerdere doelgroepen worden ingericht.
  - Verder komt er in de openbare ruimte meer aandacht voor de mogelijkheid om er ook in te spelen, bijvoorbeeld “natuurlijk spelen op informele speelplekken”.
  - In overleg met de scholen wordt gekeken of meer schoolpleinen openbaar gemaakt kunnen worden, zodat er ook na schooltijd op gespeeld kan worden.
  - Voor jongeren van 12 tot en met 18 jaar moeten er voldoende ontmoetingsplekken zijn die zowel de sociale contacten bevorderen als jongeren aanzetten tot meer bewegen.
  - Daar waar speelvoorzieningen gewenst zijn en de gemeente geen beschikbare ruimte heeft, kan het huren van particuliere gronden door de gemeente een oplossing bieden.
- Er wordt aangehaakt bij de buitenruimte van scholen en bestaande ontmoetingsplekken in de wijk en er wordt geprobeerd die met elkaar te verbinden door middel van veilige fiets- en looproutes. Hierdoor ontstaan zogenaamde “beweeglinten”.
- Bij nieuwbouwplannen en herstructurering worden plekken voor openbare sport- en speelvoorzieningen vroegtijdig in de planontwikkeling meegenomen, daar waar mogelijk in afstemming met (toekomstige) bewoners en gebruikers.
- Inzet wordt samenwerking en beheer samen met inwoners. Het is belangrijk om samen te werken, functies te combineren en aan te sluiten bij de behoeften. Inwoners zijn een belangrijke partner bij het inrichten van de openbare ruimte. Zij wonen er en maken er gebruik van. De beheeraspecten spelen een belangrijke rol. Het gezamenlijk creëren van sport- en beweegplekken met inwoners, kinderen, jongeren, scholen, etc. zorgt voor draagvlak en gezamenlijke ambities. Hierdoor is de verwachting dat de plekken beter schoon, heel en veilig blijven en dus ook aantrekkelijker. Er is betere sociale controle en betrokkenheid waardoor er minder vaak sprake is van vandalisme.
- De openbare ruimte wordt zodanig ingericht dat de voorzieningen voor meerdere doelgroepen geschikt zijn.

Doel 3

Minimaal handhaven van het huidige aanbod aan accommodaties en voorzieningen

Toelichting

- Een groot deel van de georganiseerde sportbeoefening in Nederland wordt mogelijk gemaakt doordat gemeenten zorgen voor de planning, de bouw, het beheer en de exploitatie van sportparken, zwembaden en sporthallen. De basis van het gemeentelijk speel-, sport- en beweegbeleid wordt gevormd door de accommodaties, gericht op de stimulering van de amateur sportbeoefening ("breedtesport"). Dit betekent dat de gemeente een belangrijke rol vervult bij de totstandkoming en instandhouding van de voorzieningen die nodig zijn om te kunnen spelen, sporten en bewegen. Zonder "hardware" immers geen spelen, sporten en bewegen. Er bestaat voor dit beleid geen wettelijke verplichting, maar het is in elke gemeente in enigerlei vorm terug te vinden. De meeste lokale sportstimulering vindt plaats door het tegen een niet kostprijs dekkend tarief verhuren van sportaccommodaties, waarmee de kosten voor de sportbeoefenaars worden gedrukt. Dit is in Woerden ook het geval.
- Het huidige aanbod van sportaccommodaties in Woerden en de betrokkenheid van de gemeente bij diverse sporten is in de loop van de tijd ontstaan. Met andere woorden als het ware "historisch bepaald".

Acties

Algemeen

- Een aanbod aan accommodaties dat tegemoet komt aan en in evenwicht is met de wensen, behoeften, vraag, gedragspatronen en financiële mogelijkheden van de toekomst. Kortom toekomstbestendige sportaccommodaties.

Buitensport

- In Woerden kunnen atletiek, hockey, korfbal, voetbal en wielersport rekenen op de steun van de gemeente voor het realiseren en in stand houden van gemeentelijke sportaccommodaties die voldoen aan de eisen van NOC/NSF en van de betreffende sportbonden voor de beoefening van hun sport.
- De vraag naar sportvelden en het aanbod van sportvelden worden aan elkaar getoetst. Aan de hand daarvan wordt inzicht gegeven in de tekorten of overschotten aan capaciteit. Als uit de toetsing van vraag en aanbod bijvoorbeeld een overschot aan capaciteit blijkt, dan zal de

gemeente in overleg met de vereniging de mogelijkheden van (verdergaande) samenwerking/fusie met een collega vereniging of clustering van voorzieningen bespreken. Het in stand houden van de betreffende accommodatie voor die vereniging is dan niet meer vanzelfsprekend. Het college besluit hoe zowel met een tekort als met een overschot aan capaciteit wordt omgegaan.

- Tarief buitensportaccommodaties: bovenstaande buitensporten betalen vanaf 2016 34% van een kostprijs dekkend tarief voor het gebruik van de velden/banen (afhankelijk van het type). Conform raadsbesluit harmonisering tarieven (focus)buitensport (13R.00077).
- Ten aanzien van het beheer en onderhoud van de buitensportaccommodaties wordt gewerkt met meerjaren onderhoudsplanningen en daarop afgestemde onderhoudsbudgetten. In 2016 zal een nieuw beheerplan voor de buitensportaccommodaties worden opgesteld.
- De overeenkomsten en tarieven van de overige (buiten)sportverenigingen zonder winstoogmerk die grond van de gemeente huren, worden geharmoniseerd volgens het principe van gelijke monniken, gelijke kappen op basis van de grondprijsbrief.

Acties

Binnensport

- De gemeentelijke binnensportaccommodaties voldoen aan de eisen van NOC/NSF en van de betreffende sportbonden voor de beoefening van hun sport.
- De vraag naar binnensportaccommodaties en het aanbod daarvan worden aan elkaar getoetst. Aan de hand daarvan wordt inzicht gegeven in de tekorten of overschotten aan capaciteit. Het college besluit hoe daarmee wordt omgegaan.
- Prioritering verhuur: onderwijs (basis en speciaal) tijdens schooltijd, Woerdense sportverenigingen (volledig seizoen/jaarhuur), Woerdense sportverenigingen (incidenteel), particulieren (volledig seizoen/jaarhuur) en particulieren (incidenteel).
- Nieuwe huuraanvragen worden op volgorde van binnenkomst en op basis van beschikbaarheid behandeld.
- Huurders die een hele zaal huren krijgen voorrang op huurders die een halve zaal huren etc.
- Gereduceerd tarief (jaarhuur/verenigingstarief): alle sportactiviteiten zonder commercieel belang die tenminste 6 maanden aaneengesloten huren, kunnen tegen een gereduceerd tarief de sporthallen, sport- en gymzalen van de gemeente huren.
- Alle andere sportactiviteiten kunnen tegen een regulier tarief (incidentele huur) een binnensportaccommodatie van de gemeente huren.
- Commerciële huur brengt de gemeente in rekening bij commerciële activiteiten (evenementen), waarbij entreegelden geheven worden.
- Voor de zwemsporten is het tarief voor de huur van het zwembad vastgelegd in de overeenkomst met de exploitant van de zwembaden.
- De kwaliteit van het beheer en onderhoud van de binnensportaccommodaties wordt geborgd op het niveau: schoon en veilig.
- Er wordt gezocht naar een optimale bezettingsgraad.
- Efficiënte verhuur waarbij de gemeente in overleg met gebruikers kan sturen op locatie en tijdstip, is het uitgangspunt.
- De overeenkomsten en tarieven van de overige (binnen)sportverenigingen zonder winstoogmerk die grond van de gemeente huren, worden geharmoniseerd volgens het principe van gelijke monniken, gelijke kappen op basis van de grondprijsbrief.

Doel 4

Bevorderen van de toekomstbestendigheid van sportverenigingen

Toelichting

- Sterke, vitale en financieel gezonde verenigingen die een bijdrage leveren aan de gemeentelijke beleidsdoelstellingen, met als uitgangspunt dat verenigingen zelf verantwoordelijkheid blijven nemen.
- Met lokale menskracht (buurtsportcoaches) sportverenigingen versterken en verbindingen leggen tussen sportverenigingen en diverse andere sectoren, bijvoorbeeld scholen.

Acties

- De sportverenigingen worden ondersteund om hen toekomstbestendig te maken.
- Sportaccommodaties worden op een andere manier benut, bijvoorbeeld door het multifunctioneel inzetten van accommodaties. De buurtsportcoach kan hierbij ondersteunen (sportparkmanagement).
- Sportverenigingen kunnen ondersteund worden bij het aantrekken van nog niet bereikte doelgroepen.
- Verenigingen kunnen onderdeel worden van een zogenaamd "beweeglint". Dat wil zeggen dat er wordt geprobeerd sportverenigingen te verbinden met bijvoorbeeld de buitenruimte van scholen of bestaande ontmoetingsplekken in de wijk door middel van veilige fiets- en looproutes.
- Bevorderen van kwalitatief goed kader op alle niveaus. Sportverenigingen kunnen voor opleidingen nu al terecht bij Hart voor Woerden.

Doel 5

Bevorderen van een sociaal en fysiek veilig sportklimaat

Toelichting

- Uit landelijk onderzoek blijkt dat aandacht voor ongewenst gedrag in de sport nodig blijft. Van de regelmatige sporters of wedstrijdbezoekers voelt 73% zich doorgaans veilig op en rondom sportwedstrijden; maar 38% heeft ook wel eens ongewenst gedrag ondergaan of gezien. Wangedrag in de sport komt voor in alle leeftijdsgroepen en bij alle sporten, maar bij teamsporten relatief vaker.
- Woerden wil een fysiek veilige gemeente zijn. De inrichting en het beheer van het groen en water leveren aan die veiligheid een zeer belangrijke bijdrage. Ook de verkeersveiligheid speelt daarbij een rol.

Acties

- Het accent ligt op sportiviteit en respect.
- Sportverenigingen worden aangespoord om aandacht te hebben en te houden voor sportiviteit, respect en het tegengaan van seksuele intimidatie. Een groeiend aantal sportbonden en sportverenigingen heeft hiervoor al aandacht.
- Groen wordt zo toegepast dat er geen onoverzichtelijke plekken ontstaan; daardoor voelen mensen zich veiliger. Dat geldt ook voor de verlichting.
- Daarnaast is de verkeersveiligheid een aandachtspunt.

Doel 6

Faciliteren van sportinitiatieven

Toelichting

- De Woerdense samenleving is een krachtige samenleving van waaruit veel waardevolle sportinitiatieven komen. Deze initiatieven leveren een bijdrage aan de visie van de gemeente dat alle Woerdenaren kunnen spelen, sporten en bewegen. De gemeente geeft vertrouwen en legt verbindingen, met en tussen initiatiefnemers en potentiële partners. De gemeente waardeert, faciliteert en laat meedenken. Daarnaast worden initiatiefnemers aangesproken op eigen mogelijkheden en eigen verantwoordelijkheden.

Acties

- Als er zich nieuwe initiatieven melden zal per initiatief worden bekeken in hoeverre voor dit initiatief ondersteuning vanuit de gemeente nodig is. De gemeente vervult hierin geen voortrekkersrol. Het initiatief komt vanuit de inwoners.
- De gemeente gaat hierbij uit van een aantal vragen:
  - Is er sprake van een vernieuwend initiatief?
  - Is er voldoende draagvlak voor het initiatief (bijvoorbeeld actieve leden)?
  - Mag worden verwacht dat er voldoende continuïteit aanwezig is om de exploitatie gedurende een langere periode rond te krijgen gerelateerd aan de omvang van de investering?
  - Welke bijdrage levert het initiatief aan de in de speel-, sport- en beweegvisie gestelde doelen?
  - Hoe is de bereikbaarheid van het initiatief voor de in de speel-, sport- en beweegvisie genoemde doelgroepen?
  - In hoeverre zijn gebruikers in staat om zelf aan de vraag te voldoen, bijvoorbeeld met behulp van sponsors of fondsen?
  - Kan het initiatief worden gecombineerd met een andere bestaande of nieuwe voorziening of initiatief?
  - Zijn er financiële middelen? Is het financieel haalbaar? Heeft het prioriteit?
- Vervolgens zal er een afweging gemaakt worden of de gemeente het initiatief zal ondersteunen.
- Tarief nieuwe sportinitiatieven: de buitensporten die niet vermeld zijn bij doel 3 (onder buitensport) kunnen op basis van de grondprijsbrief grond van de gemeente huren. Het college kan gemotiveerd besluiten om subsidie te verlenen om deze verenigingen/initiatieven bijvoorbeeld in de opstartfase tegemoet te komen.
- De gemeente faciliteert maximaal 4 initiatieven per jaar afhankelijk van de aard en omvang van het initiatief.

6. Sportoverleg

In Woerden is eind 2008 een adviesorgaan in het leven geroepen om de gemeente te adviseren over het gemeentelijk sport- en beweegbeleid. Het Sportoverleg bestaat uit maximaal tien onafhankelijke leden met veel deskundigheid op het gebied van sport en bewegen. Alle leden wonen of werken in Woerden, bezitten veel kennis van de Woerdense sportwereld en hebben een goede band met sportverenigingen en andere organisaties uit het veld van sport en bewegen.

Het Sportoverleg vergadert gemiddeld zes tot acht maal per jaar. Deze vergaderingen zijn openbaar. Daarnaast organiseert het Sportoverleg ongeveer twee maal per jaar een Sportcafé. Tijdens deze bijeenkomsten wordt er van gedachten gewisseld over relevante thema's op het gebied van spelen, sporten en bewegen. Alle deelnemers krijgen de gelegenheid om informatie, kennis en deskundigheid met elkaar te delen. Enerzijds uitermate belangrijk voor het opstellen van de adviezen door het Sportoverleg, anderzijds ook van belang voor de onderlinge contacten en het bevorderen van samenwerking. Het Sportoverleg is op zoek naar meer mogelijkheden om contacten te onderhouden met de speel-, sport- en beweegwereld in Woerden.

Toekomst

Het Sportoverleg beoogt met zijn adviezen te bereiken dat het gevoerde beleid van hoogstaande kwaliteit is, de beschikbare middelen optimaal en transparant worden ingezet en daarmee het speel-, sport- en beweegklimaat in Woerden wordt bevorderd. De komende periode zal het Sportoverleg zich

met name richten op het bevorderen van het spelen, sporten en bewegen van de specifieke doelgroepen die in doel 1 worden vastgesteld en op sportinitiatieven (doel 6). Uiteraard blijven ook de sportverenigingen de aandacht van het Sportoverleg houden.

7. Financiën

Financieel overzicht Spelen, sporten en bewegen

Omschrijving	Werkelijke uitgaven 2014	Begrote uitgaven 2015
Beleidsvoorbereiding sport	€ 69.559	€ 85.837
Binnensportaccommodaties	€ 1.600.371	€ 1.677.599
Buitensportaccommodaties	€ 898.986	€ 1.122.568
Zwembaden	€ 2.020.006	€ 2.059.568 ⁵
Combinatiefuncties/ buurtsportcoaches	€ 352.698	€ 416.891
Gezonde slagkracht	€ 95.000	nvt
Speelplaatsen exploitatie	€ 489.627	€ 528.508
Speelplaatsen investeringen	€ 321.565	€ 160.000
Totaal	€ 5.847.812	€ 6.050.971

Beleidsvoorbereiding sport

Het begrote budget voor beleidsvoorbereiding sport wordt ingezet voor aangepast sporten (circa € 20.000) en voor de activiteiten en de ondersteuning van het Sportoverleg (circa € 7.500). Het overige deel van het budget wordt besteed aan ambtelijke uren voor de beleidsvoorbereiding sport.

Binnensportaccommodaties

Financieel gezien is er in het recente verleden een behoorlijke optimalisatie doorgevoerd door het introduceren van sleutelbeheer door verenigingen in combinatie met het gelijktijdig afscheid nemen van twee beheerders. Verder is er in het kader van duurzaamheid een aantal maatregelen uitgevoerd, onder andere aanwezigheidsschakelingen op de verlichting.

Omschrijving	Werkelijke inkomsten 2014	Begrote inkomsten 2015
Beleidsvoorbereiding sport	nvt	nvt
Binnensportaccommodaties	€ 582.061	€ 681.906
Buitensportaccommodaties	€ 229.847	€ 291.825
Zwembaden	€ 868.854	€ 720.257
Combinatiefuncties/ buurtsportcoaches ⁶	€ 219.520	€ 219.520
Gezonde slagkracht	€ 83.580	nvt
Speelplaatsen	nvt	nvt
Totaal	€ 1.983.862	€ 1.913.508

Buitensportaccommodaties

In 2014 hebben alle 12 focusbuitensportverenigingen de nieuwe overeenkomsten ondertekend. Met deze verenigingen zijn nieuwe geharmoniseerde afspraken gemaakt. Hierdoor wordt de taakstelling op de focusbuitensport gerealiseerd.

Zwembaden

Door het per 1 juli 2015 afsluiten van nieuwe overeenkomsten met het maatschappelijk initiatief WoerdenSport is de voorziene besparing in 2015 € 165.000 ten opzichte van de meerjarenbegroting. Vanaf 2016 en verder bedraagt de voorziene besparing € 370.000 ten opzichte van de meerjarenbegroting.

⁵ De voorziene besparing van € 165.000 is nog niet verwerkt in de begroting 2015.

⁶ De rijksbijdrage voor combinatiefuncties/buurtsportcoaches was in 2014 € 219.520.

Combinatiefuncties/buurtsportcoaches

Een combinatiefunctionaris werkt altijd voor scholen én voor sportverenigingen of culturele instellingen. Een buurtsportcoach is een combinatiefunctionaris die zich specifiek richt op sport- en beweegaanbod in de buurt. Hij/ zij legt verbindingen tussen sport en bewegen en andere sectoren zoals zorg en welzijn. In 2014 waren 7,8 fte combinatiefunctionarissen/ buurtsportcoaches werkzaam. De gemeente Woerden neemt structureel deel aan de 'Brede impuls combinatiefuncties'. Eén combinatiefunctie kost gemiddeld € 50.000 per jaar. De gemeente ontvangt hiervoor via een structurele decentralisatie uitkering in het Gemeentefonds een bedrag van € 20.000 per fte en dient qua cofinanciering 60% van het totaalbedrag per fte, namelijk € 30.000, op lokaal niveau te organiseren. Momenteel zijn er in de gemeente Woerden 7,8 fte's combinatiefunctionarissen/buurtsportcoaches werkzaam. Voor deze 7,8 fte's is structureel vanuit de gemeente cofinanciering beschikbaar.

In 2012 heeft het college besloten om in 2016 9,4 fte's combinatiefunctionarissen/ buurtsportcoaches aan te stellen. Dit is een uitbreiding van 3,1 fte's op de 6,3 fte's die toen al structureel waren ingevuld. Er is in 2012 besloten om voor de gemeentelijke cofinanciering van de 3,1 fte's op zoek te gaan naar volledige externe financiering. In de afgelopen jaren is echter gebleken dat dit niet realistisch is. Inmiddels is voor 7,8 fte's structureel vanuit de gemeente cofinanciering beschikbaar. Voor de overige 1,6 fte's is nog geen financiering gevonden. Deze 1,6 fte's combinatiefunctionarissen/buurtsportcoaches

zullen worden ingezet voor het bevorderen van het spelen, sporten en bewegen bij ouderen (65+ jaar), mensen met een beperking en mensen met een lage SES (Sociaal Economische Status) en voor de ondersteuning van sportverenigingen. Hiervoor is structureel een bedrag nodig van € 48.000 (1,6 fte's x € 30.000/fte).

Gezonde slagkracht

Uitvoering van het project is eind 2014 afgerond. Bijna alle activiteiten worden voortgezet in de projecten van de combinatiefuncties/ buurtsportcoaches.

Speelplaatsen

Voor speelplaatsen zijn twee budgetten beschikbaar. Eén budget is voor de exploitatie van de speelplaatsen. Dan gaat het om het reguliere beheer en onderhoud. Daarnaast is er een budget voor investeringen in speelplaatsen. Dan gaat het om groot onderhoud en vervanging van bijvoorbeeld speeltoestellen. Voor het investeringsbudget is structureel € 160.000 beschikbaar. Voor 2016 is voor het noodzakelijke groot onderhoud € 80.000 extra nodig.

Nieuw beleid

Stimulering van spelen, sporten en bewegen

Eén van de doelen van het nieuwe speel-, sport- en beweegbeleid is het bevorderen van spelen, sporten en bewegen in het bijzonder bij de volgende doelgroepen:

1. Jeugd 4-18 jaar
2. Ouderen 65+ jaar
3. Mensen met een beperking
4. Mensen met een lage SES (Sociaal Economische Status).

Spelen, sporten en bewegen zijn hierbij geen doel op zich, maar juist een middel om deze doelgroepen ook op andere terreinen in actie te krijgen. Bijvoorbeeld door mensen met een achterstand tot de werkvloer in te zetten voor activiteiten bij een sportvereniging of door kwetsbare groepen via sport met anderen te verbinden. Hiervoor is een bedrag nodig van € 20.000.

Verenigingsondersteuning

Eén van de doelen van het nieuwe speel-, sport- en beweegbeleid is het toekomstbestendig maken van sportverenigingen, bijvoorbeeld door verenigingen te ondersteunen bij het vinden en behouden van kwalitatief goed kader op alle niveaus. Daarnaast kunnen verenigingen ondersteund worden bij het aantrekken van nog niet bereikte doelgroepen en bij het op een andere manier benutten van hun sportaccommodatie. Om dit mogelijk te maken is een bedrag van € 20.000 nodig.

Sportinitiatieven

Eén van de doelen van het nieuwe speel-, sport- en beweegbeleid is het faciliteren van sportinitiatieven. De Woerdense samenleving is een krachtige samenleving van waaruit veel waardevolle sportinitiatieven komen, die een bijdrage leveren aan de visie van de gemeente dat alle Woerdenaren kunnen spelen, sporten en bewegen. Om deze sportinitiatieven te kunnen faciliteren zijn ambtelijke uren en geld voor de aanschaf van bijvoorbeeld materialen noodzakelijk. Het gaat om een bedrag van € 50.000.

8. Planning

In deze visie worden de doelen voor het toekomstig speel-, sport- en beweegbeleid vastgelegd. Vervolgstep is om deze nieuwe visie en doelen uit te werken in een aantal (deel)plannen met nog concretere uitvoeringsmaatregelen.

Doelen	Uitwerking in	Planning oplevering
1. In 2020 is het aantal Woerdenaren dat voldoet aan de Nederlandse Norm Gezond Bewegen (NNGB) minimaal stabiel ten opzichte van 2012 en ligt boven het gemiddelde in de regio. Het gaat daarbij om het bevorderen van spelen, sporten en bewegen, in het bijzonder bij de volgende doelgroepen: 1. Jeugd 4-18 jaar 2. Ouderen 65+ jaar 3. Mensen met een beperking 4. Mensen met een lage SES (Sociaal Economische Status)	Deelplan Sportstimulering	1ste kwartaal 2016
2. De openbare ruimte zo inrichten dat het groeiend aantal gebruikers daarvan wordt uitgedaagd om meer (sportief) in beweging te komen.	Deelplan Speelplaatsen voor het onderdeel speelplaatsen. De overige aspecten van de openbare ruimte zijn al opgenomen in het Groenblauw omgevingsplan 2014-2023.	1ste kwartaal 2016
3. Minimaal handhaven van het huidige aanbod aan accommodaties en voorzieningen.	Beheerplan buitensportaccommodaties	2de kwartaal 2016
4. Bevorderen van de toekomstbestendigheid van sportverenigingen.	Deelplan Sportstimulering	1ste kwartaal 2016
5. Bevorderen van een sociaal en fysiek veilig sportklimaat.	Deelplan Sportstimulering voor het sociale aspect. Het fysieke aspect is al opgenomen in het Groenblauw omgevingsplan 2014-2023.	1ste kwartaal 2016
6. Faciliteren van sportinitiatieven.	Spelregels sportinitiatieven	4de kwartaal 2015

Colofon

Uitgave

Gemeente Woerden
Jeugd, Leefbaarheid en Veiligheid
juni 2015

Tekst

Christel Soede

Fotografie

Alex de Kuijper
Lakerveld Fotodesign
Liesbeth Dinnissen
Welzijn Woerden e.a.

Vormgeving

Q'S grafisch ontwerp

Met dank aan

Klankbordgroep Sportoverleg
Collega's gemeente Woerden